

Can Serra (Claret dels Cavallers)

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Demarcació de Claret dels Cavallers
Emplaçament Ctra. BV-3002 (a Salo), al km. 4 pista direcció sud i després est cap al Semís i Claret de Cavallers
Alçada: 568

Coordenades:

Latitud: 41.8215
Longitud: 1.64696
UTM Est (X): 387631
UTM Nord (Y): 4630843

Classificació

Número de fitxa 08229 - 326
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla especial del catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable (núm. 60)
Data aprovació: dc., 20/01/2010 - 12:00
Número inventari Sí IPA: 17112
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada

Titular: 7710002CG8371S0001BZ

Fitxes associades:

[Ca l'Espinac](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la dc., 06/09/2017 - 02:00

fitxa:

Descripció

Masia de grans dimensions i històricament molt important, situada al lloc de Claret dels Cavallers, que es troba en una serra paral·lela a la de Castelltallat però més al nord, just al punt de confluència entre la riera de Coaner i una altra coneguda com la Rasa d'Utgés. És un dels dos grans masos que hi ha a Claret dels Cavallers i que es troben en part units formant una mena de petit carrer intermedi, ja que en un principi pertanyien a la mateixa família. Can Serra es troba a la part alta, tocant a l'antic castell i a l'església. El casal té una planta irregular, composta de diferents cossos que són fruit de múltiples ampliacions. Consta de planta baixa més dos pisos. La casa es va expandir de manera complexa en base a dos nuclis originaris, el primer situat al sud-oest (més o menys sobre l'antic portal adovellat) i el segon al nord-est (entorn d'una primitiva construcció de planta quadrada). Els dos nuclis es van expandir en diferents costats i van acabar emplenant l'espai intermedi, on actualment hi ha un pati al descobert amb el brocal d'una cisterna. La façana principal de la casa és molt atípica, ja que ha quedat gairebé tapada dins el carreró intermedi de separació amb el mas Ferrer. Té un portal adovellat a la part central i la resta d'elements reflecteixen les esmentades ampliacions, amb diversos finestrals emmarcats amb llindes i brancals de pedra de distribució irregular. A la part nord-est hi trobem una galeria superior amb tres arcades (una cegada) i, a la planta baixa, dues grans arcades actualment cegades. Aquests elements lliguen al nord amb un antic portal de grans dimensions, també cegat, que està ornamentat amb dos interessants gravats, datats a l'any 1679. Aquesta part d'obra correspon ja als segles XVII i XVIII, i originàriament les arcades formaven un porxo per on passava el carreró intermedi abans que el 1911 fos modificat per obrir l'actual carrer. En aquest sector hi trobem diversos elements petris reaprofitats, com un rosetó d'església o un fragment de làpida sepulcral. La façana nord mostra la gran alçada de l'edifici, obrat en un terreny amb desnivell i ocupat bàsicament a les dues plantes superiors, on hi ha diverses finestres i balcons. Per la banda oposada (al sud-oest) la casa connecta amb la masoveria de can Serra mitjançant un porxo i, més al nord, una interessant galeria porticada (datada del 1796) feta amb arcs rebaixats. Aquesta galeria connecta també amb l'església de Sant Pere de Claret dels Cavallers, parcialment adossada a la casa. El mas de can Serra tenia connexió amb la masoveria mitjançant el pont, que donava a una curiosa habitació amb alcova. L'interior del mas ha conservat molt bé la tipologia originària, per bé que amb algunes remodelacions, com la que s'hi va dur a terme entorn de 1910 amb l'engrandiment de l'escalinata i la remodelació de l'àmplia sala, decorada amb pintures del germà de Josep Mestres Cabanes. Els baixos d'aquest sector de la casa, d'estructura molt complexa, conserven una cisterna de gran qualitat feta amb carreus perfectament tallats. A l'angle nord-oest del conjunt hi ha una construcció amb tines que està adossada als murs conservats de la muralla del castell a l'interior dels quals es conserva una interessant cisterna coberta amb arc apuntat. Al nord hi trobem una bonica pallissa de dues plantes amb coberta davantera en voladís, la qual té una àmplia era enrajolada. A llevant hi ha una altra construcció aïllada, composta per diverses edificacions: l'antiga pallissa (amb inscripció de 1676), un cobert on hi havia un antic viver, un corral... El conjunt està adossat a una altra casa (de construcció més moderna) coneguda com ca l'Espinac.

Observacions:

Inscripció en un finestral de la façana sud-est: 1615 Inscripció en una llinda al patí de la façana sud-est: PERA SERRA I Holle 1767 Làpida sepulcral encastada a la façana sud-est, entre dos arcs. El text, gastat i de difícil lectura, diu: "ES ASPEIO QUE... OMBRE SE DEVE...". Segurament és un epitafi

que fa referència a la idea que la mort és un mirall de la vida. Al portal cegat de la façana nord, gravat amb el símbol d'una serra i l'any 1679; placa amb gravat en forma de raigs solars i "Any 1679".

Inscripció en una llinda de la primera pallissa, a l'est: 1676 Inscripció en una llinda de fusta a la paret lateral oest de la primera pallissa. 1677 Llinda de la galeria de ponent que connecta amb l'església:

1796 Altres inscripcions: 1852 (pati nord d'entrada); 1860 (tines adossades al mur del castell)

Informació facilitada per Pere Vidal i Josep Bastardas

Història

El lloc de Claret dels Cavalleres és documentat ja l'any 1031. És possible que aleshores ja hi haugés un castell. L'església és documentada el 1032 ja com a Sant Pere de Claret (SALVADÓ, 213). Als segles XIII i XIV era parròquia. L'estudiós Josep Bastardas sosté la tesi que entorn de 1135 Claret dels Cavallers va entrar sota el domini de la milícia de l'Orde del Temple, juntament amb altres llocs a ponent de la serra de Castelltallat (Vilalta i el castell de Castelltallat) i també a llevant de la mateixa. Posteriorment, amb la dissolució d'aquest orde a principis del segle XIV, o possiblement ja abans, el lloc retornaria als Cardona, que n'haurien conservat el domini directe. D'altra banda, Albert FÀBREGA (2008) aporta informació sobre famílies de rang inferior als Cardona que, a partir del segle XIV, van exercir drets senyorials sobre el castell de Claret dels Cavallers, com els Sant Guillem, els Sescomes i, sobretot, els Peguera. Cap als segles XV i XVI el complex casteller derivà en un mas. Aquests anys l'única casa situada a Claret dels Cavallers que apareix en els fogatges és can Serra. L'any 1505 hi ha constància del casament entre Joan Serra i Angelina. A partir d'aquest moment l'historiador Francesc Serra n'ha resseguit la genealogia, i fins a principis del segle XIX el cognom Serra va mantenir-se entre els propietaris del mas. El següent hereu fou Pere Serra, casat el 1540 amb Maria Feixes, de Coaner; Joan Serra es casà el 1565 amb Margarida. El 1587 al nucli de Claret dels Cavallers el mas Serra continuava sent el mas principal, que tenia una altra casa coneguda com a Serra de baix. A partir d'aleshores, amb motiu del casament entre la pubilla Jerònima Serra amb Antoni Ferrer, hereu del mas Ferrer de les Basses, aquesta altra casa va passar a ser el mas Ferrer de Claret dels Cavallers. Seguint amb la genealogia dels Serra, el següent hereu fou Pere, que es casà el 1606 amb Càndida; Joanna Serra es casà amb Pere Gras, pubill que adoptà el cognom Serra; el seu hereu, Pere Serra, es casà el 1625 amb Esperança; Josep Serra es casà amb Maria (del castell de Terrassola); Francesc Serra es casà el 1691 amb Maria Giol (de Sant Feliu Sasserra); Pere Serra es casà el 1720 amb Maria Navel; Francesc Serra es casà el 1743 amb Antònia Oller (filla del mas Oller, avui Oller del mas, de Manresa), Pere Serra es casà el 1771 amb Maria Massana (del mas Massana, de Fals). En aquesta època els Serra tenien també el mas Fumera de Castelladral. Anton Serra es casà el 1805 amb Francesca Casajoana (de Rocafort) i en segones núpcies amb Rosa Sanjust (de Serrateix). Anton era carlí i fou afusellat per les tropes liberals a Prades el 1833. El substituï com a hereu del mas el seu germà Joan Serra, casat amb Maria Galobardes. Cap dels seus fills no va sobreviure al matrimoni, i l'herència passà a una germana, Rita Serra, casada amb Tomàs Sanjust i Palà. El següent hereu fou Pere Sanjust Serra, casat amb Magdalena Llordella. El següent hereu fou Pere Sanjust, casat el 1908 amb Maria del Miracle Casas, de Matamargó. A la generació següent entrà un pubill de cognom Torrentó, oriünd de Viver i Serrateix. A partir d'aleshores els propietaris mantenen aquest cognom. Entorn de 1920, però, van deixar-hi de residir de manera permanent i van quedar uns masovers, que vivien a la masoveria de can Serra.

Bibliografia

BENET, Albert; DUOCASTELLA, Anna M. (1988). "Sant Mateu de Bages", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 403 - 418.

BASTARDAS, Josep (2014). De les terres de Domenic als termes de Castelltallat, Fals i Camps. Una visió històrica sobre els dominis senyoriais d'aquest territori des de l'època carolíngia fins a l'època moderna (ss. X-XVI). Treball inèdit.

FÀBREGA ENFEDAQUE, Albert; SERRA SELLARÈS, Francesc (2008). "Claret dels Cavallers (Sant Mateu de Bages)", Dovella, núm. 96 (estiu, 2008), Manresa, p. 5-19.

GRUP SOLUCIONS MANRESA (2009). Pla especial del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Sant Mateu de Bages. Ajuntament de Sant Mateu de Bages (núm. 60).

SALVADÓ I MONTORIOL, Joan (2012). El Monestir benedictí de Sant Benet de Bages. Fons documental: identificació, edició i estudi. Segles XI-XII. Universitat de Lleida. Tom. III. Segles XI-XII, (898-1123), p. 1408-1415, doc. 956.

SANJUST, Àngel (1955). Breus notes històriques de l'arbre de la família de la casa Serra de Claret de Cavallers. Manresa, Impremta Sant Josep.

